

Inuussutissarsiutit siuarsarneqarnissaannut immikkoortitat Nukiit pillugit najoqutassiaq

Siunertaq

Takornariartitsisarnermik inuussutissarsiuteqarnerup aamma nunami inuussutissarsiutit siuarsarneqarnissaat pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 14, 12. november 2001-imeersumi paragraffi siunertamik imallip piviusunngortinnissaanut inuussutissarsiutit siuarsarneqarnissaannut immikkoortitat iluaqutaassapput:

”Inatsisikkut siunertarineqarpoq inuussutissarsiutinik siursaalluni aaqjissuussinermik atuinikkut nunatsinni najugallit inuussutissarsiorderisa ineriartortinneqarnerat nukittorsassallugu, taamatuttaaq nunap immikkoortuini inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq siuarsassallugu. Taamaaliornissaq siunertaralugu inuussutissarsiutinik pilersitsiortornermut, takornarianut unnuisarfinnik pilersitsiortornermut, annertusaanermut nutarterinermullu, tunisassiassanik ineriartortitsinermut, kiisalu kinguaariit paarlaattarnerisa isumannaallisarneqarnerannut aningaasaliissutinik pissarsiniartarnermut killissarititaasunik piunasaqaataasut pitsanngorsarneqarnissaat annertusarneqarnissaallu.”

Immikkoortitani pingaarnertut siunertaq tassaavoq nunap immikkoortuini ineriartortitsineq aamma najukkamik aallaaveqarnissaq. Tamatumunnga atatillugu takornariartitsinermik inuussutissarsiutip kiisalu nunami inuussutissarsiutit allat siuarsarneqarnissaannut inuussutissarsiutinik ineriartortitsineq takussutissatut atornerarpoq. Nunap immikkoortuini ineriartorneq matumani inuussutissarsiutinik ineriartortitsinerup kingunerisaanik kommunip suliniuteqarfiusup avataani sunniuteqartunut atornerarpoq.

Aammattaaq inuussutissarsiutit siuarsarneqarnissaannut aamma ilisimasanik piginnaasanillu inerisaanermut nunap immikkoortuini nunalu tamakkerlugu pingaaruteqarsinnaasuni nunani tamalaani suliniutini suleqatigiinnerni peqataaneq siunertamut ilaasinnaavoq.

Sullinniakkat/Tapiissutisisut

Ingerlataqartut tassaapput takornariartitsinermik inuussutissarsiummi aamma nunami inuussutissarsiutini suliffeqarfiit, aallarnisaasut il.il., akunnittarfiutillit/neriniartarfiutillit, takornariartitsinermi sullissiviit, outfitterit, takornarianut allaffiit kiisalu sullissinermik attuumaassuteqartunik inuussutissarsiuteqartut ilanngullugit. Taamatuttaaq ingerlataqartut allat suleqatigalugit kommunit peqataasinnaapput. Aammattaaq kattuffiit nunat tamalaat suleqatigiinneranni peqataasut, inuussutissarsiutit siuarsarneqarnissaannut aamma ilisimasanik piginnaasanillu inerisaanermut tunngassuteqartut qinnuteqarsinnaapput.

Aningaasaliinissamut tunngavigisat

2008-p naanissaa ilanngullugu ukiunut arlalinnut aningaasaliissutissanik qinnuteqartoqarsinnaavoq. Aningaasanik immikkoortitaniittunik qinnuteqarnermi qinnuteqarfissatut immersugassaq atornerqas-

saaq, immersugassiamilu immikkoortut tamarmik immersorneqassallutik naammattumillu akineqassallutik.

Immikkoortitanit aningaasaliiffigineqarnissamut piunasaqaatit tassaapput:

- Pilersaarummi aningaasartuutit minnerpaamik affaannik (50%) aningaasaleeqataanissaq (matumani peqataasut akiliutaat aamma pilersaarutip naammassineqarnissaanut pisariaqartut akissaatinut aningaasartuutit) isumannaarneqarsimassaaq. Kommunit akornanni/nunap immikkoortuini inuussutissarsiutinik ineriartortitsinermut allaffiit ingerlanneqarnerinut kiisalu takornariagassanik ingerlatseqatigiiffiit kiisalu nittarsaanikkut suliniutit toqqarneqartut aamma pisunut ingerlatsinermi tapiissutissanik qinnuteqartoqarsinnaassaaq ukiumi siullermi 50%-it tikillugit, ukiullu aappaani 30%-it tikillugit.
- Pilersaarummi kommunit marluk amerlanerusulluunniit imaluunniit kommuninit marlunnit amerlanerusulluunniit peqataassasut imaluunniit qaqutigoortuni pilersaarummi sumiiffimmi minnerpaamik ingerlataqartut marluk suleqatigiillutik peqataaffigineqartoq, pilersaarut nunap immikkoortuani inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinikkut kinguneqarluartumik sunniuteqassatillugu.
- Pilersaarut sapinngisamik Kalaallit Nunaanni ilisimasanik ineriartortitsinermut tapersersuisaaq – assersuutigalugu pisiortorfiit nunatsinneersut atorneqarnerisigut.
- Pilersaarut nunap ilaani takornariartitsinermik inuussutissarsiutitigullu ineriartortitsinernut allatigut tulluuttuussaaq.
- Pilersaarut nunap immikkoortuini ineriartornissamut periarfissaqartuni takornariartitsinermik inuussutissarsiuteqarnermik siuarsaaqataassaaq.
- Pilersaarummi angusat misilittakkallu nunatsinni inuussutissarsiordermi siammasinnerusumik siaruartinneqarsinnaassapput, aamma tamatuma kingorna paasisat agguataarneqarnissaannut pilersaarummik pilersaarut takutitsissasoq.

Pilersaarutip naammassineqarnerani piunasaqaataasooq tassaavoq, nalunaarusiortoqassasooq pilersaarullu pillugu naatsorsuutinik saqqummiussaqaassasooq. Nalunaarusiordermi immersugassaaq atorneqassaaq. Pilersaarut pillugu naatsorsuutit quppernermi siullermi takuneqarsinnaassapput (pilersaarut pillugu naatsorsuutit takussutissiatut iluseqartitat) kiisalu takussutissat normulersukkat, pilersaarut pillugu naatsorsuutini aningaasartuummut normulernerqarsimasumut innersuussut allanneqarsimasalluni. Pilersaarut pillugu naatsorsuutit sapinngisamik qinnuteqarfissatut immergassami aningaasartuutinik aallaaveqassapput, taamaalilluni aningaasartuutit imaasiallaannarlugit assersuunneqarsinnaallutik.

Aningaasaliissutit qaqutigoortumik qulaani piunasaqaatigineqartut saneqqussinnaavaat, pilersaarut nunap ilaani inuussutissarsiutitigut takornariartitsinermillu ineriartortitsinermut allatigut pingaarteqartutut nalilerneqarpat.

Pilersaarummi ingerlatat - assersuutit

Ingerlatanut ukununga tapiissuteqartoqarsinnaavoq:

- *Kommunit akornanni ataatsimoortumik ingerlatsivinnik imaluunniit kommunini arlaqartuni takornariagassat pillugit suleqatigiinnernik pilersitsinernut, imaappoq takornariartitsineq aamma inuussutissarsiutitigut ineriartortitsineq pillugit suleqatigiinnerit, inuussutissarsiornernik siunnersuineq, nutaaliornermi ingerlatat, pilersaarutitik piareersaaneq aamma misissueqqis-saarneq il.il. Pilersitsiniaanermi piffissami aalajangiussaareersumi aamma ingerlatsinermut aningaasartuutitut siumut isumaqatigiissutaareersunut ingerlatsinermut tapiisoqarsinnaavoq, matumani aningaasarsianut. Piffissap isumaqatigiissutaasimasup iluani ingerlatsinermut tapiis-sutit ikilisikkiartuaarneqassapput. Immikkoortitanut killiliussat iluanni ingerlatanut assingusu-nut allanut assersuutigalugu nunap immikkoortuini suleqatigiinnerup, inuussutissarsiutit ineri-ar-tortinneqarnerannut siunnersuisoqatigiit imaluunniit assigisaasa pilersikkiartuaarneqarnerisa na-laanni pequtitut, qarasaasianut, nittartakkamut il.il., aningaasartuutitut aammattaaq tapiisoqar-sinnaavoq.*
- *Nunap immikkoortuini takoqqusaarineq aamma ilisarnaateqarneq, tassa nittarsaanermi najoq-utassanik aamma nittarsaanermi ilusilersuiner-mik aamma nunap immikkoortuini nittarsaa-nermi atortussanik imaluunniit takoqqusaariner-mi suliniutinik piareersaaneq – ilanngullugit an-galanernik saqqummersitsinerni naleqquttuni peqataaneq nunatsinneersunik allanik peqataaso-qarsimangippat imaluunniit niuerfimmu-pineqartumut naleqqiullugu peqataanissaq pisariaqar-tinneqartutut nalilerneqarpat.*
- *Takornariaqarnermi-attaveqaatitigut ineriartortitsineq, tassa nunap ilaata takornarianik tiki-neqarsinnaaneranut pingaaruteqartunik sanaartorneq, ilanngullugit takornarianit ator-neqartussanik pisuinnartut aqutissaat imaluunniit atortorissaarutit, takornariartitsinermik ineriartortitsi-nermut naleqqiullugu tamanna malunnaatilimmik siuariarnernik pilersitsippat imaluunniit alla-tigut pisariaqartutut nalilerneqarpat.*
- *Tunisassianik suliniutinillu nutaanik tunisassiamik ineriartortitsineq matumani tikittussanik isumaginninnerup ilai ilanngullugit. Assersuutigalu misigisassanik amerlanerusunik ataatsi-moortisineq, tunisassianik assigiinngitsunik tuniniaanermi ataqatigiissarineq (angallassineq, nerisaqartitsineq, unnuisitsisarneq aamma misigisassarsiortitsineq) il.il., tikitassanik pitsanngor-saanerit assigiinngitsut, misiliilluni angalaartitsinerit katersuutsitsinerillu. Tamatuma saniati-gut katersuutsitsinerit ukiunut arlalinnut ineriartortitsinermut aningaasaliissutinik qinnuteqar-sinnaapput, piffissami isumaqatigiissutigisap iluani tapiissutinik ikilisikkiartuaartitassanik.*
- *Avatangiisinik illersuineq pitsanngorsaatillu, tassa suliniutit avatangiisitigut piujuartitsinermik tunngaveqarluni inuussutissarsiutinik ineriartortitsinissamut periarfissanik siuarsaanissaq pillu-gu avatangiisip qanittumiittup pitsangortinnissaanik siunertaqartut – ilanngullugit assersuutiga-lugu pinngortitap avatangiisillu illersorneqarnissaat taamalu pinngortitami misigisassat pigiin-arneqarnissaat annertusarneqarnissaallu siunertaralugit eqqagassalerisarneq, aqqusineeralior-titsinerneq il.il.*
- *Piginnaasatigut ineriartortitsineq – assersuutigalugu nunap immikkoortuini ataatsimoorussillu-ni isumasioqatigiissitsinerit, nunap immikkoortuini attaveqaatini misilittakkanik ilisimasanillu paarlaasseqatigiinneq.*
- *Attaveqaatinik pilersitsiortorneq – inuussutissarsiutinik siuarsaanermik siunertalimmik nunap immikkoortuini aamma nuna tamakkerlugu attaveqaatinik pilersitsiortorneq.*

- *Nutaaliornermik immikkullu ilisimasaqarnermik ineriartortitsineq* – tassa inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinermut atatillugu atorneqarsinnaasunik ilisimatusarnermik aamma nutaaliornermik ingerlataqarnikkut ilisimalersimasat. Inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinermut ingerlanneqartumut naleqqiullugu ilisimasanik nutaanik pilersitsinissaq siunertaralugu Kalaallit Nunaata iluani ilisimatusarnermut ilinniarnermullu atatillugu angalanerit, nunani allani ilinniarnermut atatillugu angalanerit. Ilinniarnermut atatillugu angalanernut atuutissaaq peqataasussanut killeqartitsineq aamma ilinniakkamut attuumassuteqarluinnassalluni aamma ataatsimut isigalugu inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinermi pisariaqartitat ilaannut tamanna matussutissiinerussalluni. Ilisimatusarnikkut aamma nutaaliornikkut pilersaarutip tapiiffigineqartup malitisigisaanik ilisimalikkat inuussutissarsiutitigut ineriartortitsinermut atatillugu atorneqarsinnaaneri sapinngisamik takutinneqarsinnaassapput.
- *Nunani tamalaani suliniutini suleqatigiinnerni peqataaneq* – tassa suliniummi suleqataasutut imaluunniit suliniummi aqutsisutut inuussutissarsiutit siuarsarneqarnissaat aamma ilisimasanik piginnaasanillu inerisaaneq pillugu nunat tamalaat suliniutaanni suleqatigiinnermi peqataaneq. Nammineq aningaasaleeqataassutissap akilerneqarnissaa piumasaqaataasinnaavoq. Nammineq akileeqataassutissaq taanna tamatuma naliliiffigineqareerneratigut naleqquttumik annertussulimmik Nukiit-aningaasaniit aningaasaliiffigineqarsinnaavoq. Aamma tamatuma malitsigisaanik ilisimasanik avitseqatigiinnerup aningaasaliiffigineqataaanissaa pillugu qinnuteqartoqarsinnaavoq.

Tapiissutit tunngaviusumik ingerlatsinermi aningaasartuutitut (kommunit akornanni ataatsimoorusilluni ingerlatsivinnik aamma kommunini arlaqartuni takornariagassanik ingerlatseqatigiiffinnik pilersitsinermi aningaasartuutit allaaserineqartut saniatigut) imaluunniit pilersaarutitut inuussutissarsiutitigut attuumassuteqarpiannigitsunut aallaaviatigut tunniunneqarneq ajorput. Suliffeqarfiup iluani nalinginnaasumik aningaasarsisitsinermut tapiissuteqartoqarneq ajorpoq, piffissami pilersitsiniaanermi ingerlatsinermut aningaasartuutit ilaannut atatillugu aningaasarsisitsisarneq pineqanngippat, imaluunniit pilersaarutip naammassineqarnissaanut pisariaqartut akissaatitut aningaasartuutit naammaginartut pineqarpata.

Tapiissuteqariaaseq

Immikkoortitanit tapiissuteqarnissamut piumasaqaataavoq Namminersornerullutik Oqartussat avataasigut allaniit aningaasaleeqataasoqarnissaa, pilersaarummut tunngassuteqartut aningaasartuutit minnerpaamik 50%-iinik annertussuseqartunik. Aningaasaleeqataassutit ilaatigut ukuninngaanneersinnaapput: kommuninit peqataasunit, suliffeqarfiit aamma sullissiviit imaluunniit nunani allani aningaasaateqarfinnit aamma suleqatigiisitalianit, il.il..

Suliap sularineqarnera

Tapiissutitut aningaasaliissutit Inuussutissarsiornermut Pisortaqarfimmit aqunneqarput, pilersaarutip nalilernerneqarnissaanut siunertarisamut naleqqussorineqarpat oqartussanit allaniit nalilersuinernik pissarsiniarsinnaasoq. Pilersaarutip nalilersornerani siusinnerusukkut pilersaarummik ingerlataqarsimasunit misilittakkat ilaatinneqarsinnaapput. Inunnit namminersortunit qinnuteqaatit eqqarsaatigalugit akileraartarnermi paasissutissat naliliinissamut ilaatillugit pissarsiarineqarsinnaapput.

Qinnuteqarnissamut periaaseq

Qinnuteqarfissatut immersugassaq Inuussutissarsiornermut Pisortaqarfimmi piniarneqassaaq aamma ilanngussat ilanngullugit tassunga utertinneqassalluni. Immersugassat pissarsiarineqarsinnaapput uunga iserluni: www.nanoq.gl aamma www.inussuk.gl.

Qinnuteqaat sukkulluunniit nassiunneqarsinnaavoq. Nalunaarusiornermi immersugassaq atorlugu nalunaarusiortoqassaaq aamma naatsorsuutiniq saqqummiussisoqarluni. Qinnuteqarfissatut immersugassap aamma nalunaarusiornermi immersugassaq qarasaasiakkut assilineri Inuussutissarsiornermut Pisortaqarfimmut nassiunneqassapput, uunga – ip@gh.gl